

Chtělo by to „Bezděkovu“ komisi i k zahraniční politice

Miloš Balabán

Je po letošních parlamentních volbách možné dosáhnout většího konsenzu v české zahraniční a bezpečnostní politice? V souvislosti s vytvářením nové vládní koalice je to legitimní otázka. Bylo by asi nešťastné pokud by pokračovala zahraničněpolitické improvizace z minulého volebního období jejímiž symboly se stala „česká radarová kauza“, která nakonec neslavně skončila minulý rok v září rozhodnutím zvenčí nebo spory o afghánskou misi. Poslední dva velké konsenzy v české politice jsou bohužel již staršího data: vstup do NATO v roce 1999 a do Evropské unie o pět let později. V éře nestabilních vlád, jichž jsme od vstupu do EU měli dosud už půl tuctu, ale bylo dosahování konsenzu v zahraniční a bezpečnostní politice krajně obtížné.

Díky našim parlamentním volbám jsme u nás příliš nezaznamenali, že minulý měsíc se téměř paralelně objevily tři dokumenty ve kterých evropské i americké politické elity nastiňují co může Evropu a Spojené státy čekat v příštích dvou dekadách. Ve Zprávě o budoucnosti EU 2030, kterou vypracovala pro Evropskou radu skupina expertů pod vedením bývalého španělského premiéra Felipe Gonzálese, v doporučení expertní komise pod vedením Madeleine Albrightové k nové strategické koncepci NATO a nakonec v Národní bezpečnostní strategii Spojených států přitom můžeme najít jasné poselství: příští dvě dekády se budeme muset vyrovnávat s nejistým a nepředvídatelným světovým vývojem. Bude mu dominovat soupeření o zdroje surovin – ropu, plyn, vodu, dopady degradace životního prostředí, evropský demografický pokles a ekonomická nestabilita. Vše se zároveň bude odehrávat na pozadí přesunu těžiště mezinárodních záležitostí do Asie a růstu nových „nezápadních“ aktérů globální politiky. Nejen Číny, Ruska, Indie a Brazílie ale i Indonésie, Turecka, Jižní Afriky a dalších zemí ještě před nedávnem patřících do „třetího“ světa.

Je zcela legitimní se ptát, zda je Česko, jako člen dvou nejsilnějších ekonomických a bezpečnostních seskupení – EU a NATO na tyto výzvy připraveno reagovat a spolu se svými spojenci je řešit. Politolog Jan Jireš z CEVRO institutu přišel s myšlenkou vytvořit analogii Bezděkovy „důchodové“ komise jako platformy pro dosahování konsenzu v zahraniční a bezpečnostní politice napříč politickým spektrem. Je to dobrý nápad. Potřebujeme novou Koncepci zahraniční politiky i aktualizaci české Bezpečnostní strategie. Ta by přitom neměla být pouhým deklaratorním dokumentem jako její předchůdkyně z let 1999-2003, ale i jasným vodítkem jak a s jakými prostředky realizovat klíčové cíle české zahraniční a bezpečnostní politiky. Je třeba se zamyslet, zda dnes nemáme armádu na „jedno použití“ v Afghánistánu či jak se do budoucna vyhnout netransparentním nákupům vojenské techniky jako v minulosti, kterou armáda nakonec nebude potřebovat. Možná bychom tak rychle našli 10 miliard korun, které měly v úmyslu Věci veřejné odejmout rezortu obrany ve prospěch školství.

Stručně shrnuto: v sázce je dnes příliš mnoho, abychom si v naší zahraniční a bezpečnostní politice mohli dále dovolit luxus improvizace a absenci konsenzu. Míč ale teď leží na straně formující se nové vládní koalice. Zpráva o tom, že funkce předsedy sněmovny nebude z její strany nabídnuta sociální demokracii může ale znamenat, že se konsenzu i v zahraniční a bezpečnostní politice opět nemusíme dočkat.

(autor vede Středisko bezpečnostní politiky Centra pro sociální a ekonomické strategie FSV UK)